

فرصت مذاکرات وین غنیمت است!

مذاکره یک پروسه بی‌پایان و نامحدود نیست و فرسایشی شدن آن بر پیچیدگی موضوعات و ورود عوامل مداخله‌گر می‌افزاید. با چنین دیدگاهی، مسوولان ایران همواره درباره خطر فرسایشی شدن گفت و گوها هشدار داده‌اند و اینک به دلیل تغییر دولت، طرف غربی برای ازسرگیری مذاکرات به تکاپو افتاده است.

به گزارش خبرنگاران جامعه گزارش خبر، «زمان» به عنوان یکی از عناصر مهم در مذاکرات هسته‌ای همواره مطرح بوده اما طرف غربی در مدت برگزاری ۶ دور مذاکرات وین نتوانست از آن بهره‌گیری کند. اینک در چند قدمی پایان دولت دوازدهم در ایران، مقامات اروپایی بر آغاز مجدد مذاکرات تاکید می‌کنند تا شاید شانس احیای توافق از دست نرود. البته آنها در این مسیر زبان هشدار را برگزیده‌اند. «آنتونی بلینکن» وزیر خارجه آمریکا پنجشنبه هفتم مرداد، درباره پرونده هسته‌ای ایران و برجام با بیان اینکه روند مذاکرات نمی‌تواند به طور نامحدود ادامه یابد، مدعی شد: در حال حاضر توپ در زمین ایران است.

همچنین یک مقام ارشد آمریکایی درگیر در مذاکرات برجام روز چهارشنبه ششم مردادماه به وبسایت «اکسیوس» گفته است «ما امیدواریم که مقامات دولت جدید ایران تصور نکنند اگر سرسختی بیشتری از دولت قبلی نشان بدهند، چیز بیشتری نصیب‌شان می‌شود.» به نوشته تارنمای مذکور، مقامات آمریکایی تاکید کرده‌اند که ایران نمی‌تواند با تلاش برای مذاکره مجدد در مورد آن چه در مورد آن به تفاهم رسیده بودند، امتیازات بیشتری دریافت کند. در مقابل، نگاهی هر چند گذرا به مواضع مقامات عالی رتبه کشورمان از مقام معظم رهبری گرفته تا تیم دیپلماتیک گویای این واقعیت است که تهران همواره در این مدت به عنصر «زمان» در مذاکرات هسته‌ای توجه ویژه‌ای داشته است اما مطالبات گزاف طرف غربی مانع احیای برجام شد. روز چهارشنبه ۲۵ فروردین ماه، رهبر معظم انقلاب در محفل مجازی انس با قرآن تاکید کردند: «تشخیص مسوولین ما این است که برویم مذاکره کنیم تا همین سیاست را اعمال کنیم. ما بحثی نداریم در این زمینه منتها باید مراقبت بشود و مذاکره فرسایشی نباید باشد. نباید جوری باشد که طرف‌ها بخواهند همین طور کش بدهند که این برای کشور ضرر دارد.»

در آن برهه، فرصت برای دستیابی به توافق وجود داشت و افزون بر رهبری، دیپلمات‌های کشورمان و وزارت امور خارجه نیز از هر فرصتی برای تبیین این مهم و انتقال آن به طرف غربی استفاده کردند. «سید عباس عراقچی» معاون وزارت امور خارجه و مذاکره‌کننده ارشد کشورمان در وین، تاکید کرد «ما فرصت برای مذاکرات فرسایشی نداریم و مایل به مذاکرات فرسایشی نیستیم و باید سریع‌تر به جمع بندی برسیم و این را باید در عمل ببینیم که حرکت و شتاب به سمت رسیدن به توافق در حد معقول و مقبولی وجود دارد در غیر این صورت ما دلیلی برای ادامه مذاکره نمی‌بینیم.» در همین پیوند «سعید خطیب‌زاده» سخنگوی وزارت امور خارجه نیز تاکید کرد: ایران برای به سرانجام رسیدن مذاکرات عجله‌ای ندارد ضمن این که اجازه فرسایشی شدن آن را هم نمی‌دهد.

از نگاه ناظران، هر مذاکره‌ای بسته به اهمیت، حساسیت، محتوا و مسایل قابل طرح به یک بازه زمانی برای دستیابی به توافق نیاز دارد که در همه توافقات به یک صورت نیست. برخی کارشناسان بر این باورند که تعجیل و تلاش بیش از حد برای دستیابی به توافق زود هنگام به پنهان ماندن لایه‌های زیرین گفت و گوها منجر خواهد شد و برخی از نکات ظریف حقوقی، سیاسی و فنی از نگاه دیپلمات‌ها و کارشناسان حاضر در نشست دور خواهد ماند.

در مقابل، فرسایشی شدن مذاکرات نیز اراده طرف‌های مذاکره‌کننده را تضعیف خواهد کرد، ضمن اینکه فرصتی را در اختیار مخالفان و دشمنان برای کارشکنی قرار می‌دهد. تلاش برخی اعضای برجام برای حضور عربستان، اسرائیل و دیگر بازیگران منطقه در مذاکرات هسته‌ای تنها یکی از پیامدهای فرسایشی شدن گفت و گوها بوده است. اقدامات خرابکارانه در تاسیسات هسته‌ای ایران از دیگر تلاش‌های دشمن برای ایجاد خلل در مذاکرات به شمار می‌رود.

آمریکا و طرف‌های اروپایی برجام هستند که با اصرار بر تحریم‌های بجا مانده از دوره ترامپ، مانع از احیای توافق هسته‌ای شده‌اند. حتی آنها پیشتر رسماً از آغاز مذاکرات در دولت بعدی ایران سخن به میان آورده بودند. چندی پیش «رافائل گروسی» مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی با بیان اینکه ایجاد وقفه در مذاکرات وین، تعامل با ایران را دشوار ساخته است، گفت: «ما هنوز ابهاماتی داریم که باید آن‌ها را در تعامل با ایران روشن و شفاف سازیم. این در حالی است که ما باید منتظر شروع کار دولت جدید در ایران بمانیم.»

به هر حال در ایران عمر دولت روحانی رو به پایان است و ما باید منتظر ازسرگیری مذاکرات هسته‌ای در دولت ریسی باشیم. بی تردید تغییر قدرت در قوه مجریه به عنوان رکنی که مسوولیت پیشبرد مذاکرات هسته‌ای را بر دوش دارد، بر زمان آغاز گفت و گوها اثرگذار است. همان گونه که نماینده روسیه در سازمان‌های بین‌المللی اعلام کرد زمان هفتمین دوره مذاکرات هسته‌ای ایران هنوز مشخص نشده زیرا ایران پس از انتخابات ریاست جمهوری به فرصت بیشتری نیاز دارد.

بنابراین غرب برای ازسرگیری مذاکرات باید منتظر دولت بعدی در ایران باشد. مراسم تحلیف رییس جمهوری منتخب در روز ۱۴ مرداد برگزار می‌شود اما اینکه در دولت جدید چه زمانی بستر برای ازسرگیری گفت و گوها فراهم خواهد شد، مشخص نیست.

بنابراین زمان آغاز دور هفتم مذاکرات در هاله‌ای از ابهام وجود دارد ولی کارشناسان پیش‌بینی می‌کنند که دور هفتم مذاکرات وین بعد از وقفه‌ای دو ماهه از اواخر ماه مرداد آغاز شود؛ گفت و گوهایی که بعد از انتشار گزارش شورای عالی امنیت ملی مبنی بر ناسازگاری توافق اولیه برجام با مصوبه اقدام راهبردی مجلس احتمالاً دشوارتر خواهد بود. از این رو اروپایی‌ها این روزها بر ضرورت بهره‌گیری از زمان برای دستیابی به توافق اصرار می‌ورزند و در صدد القای ضعف اراده ایران در احیای برجام هستند.